

*Голові разової спеціалізованої
вченої ради ДФ 58.082.136
Західноукраїнського національного університету
д.е.н., професору Панасюк В.М.*

ВІДГУК
офіційного опонента
доктора економічних наук, професора,
професора кафедри маркетингу і бізнес-адміністрування
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Біловодської Олени Анатоліївни
на дисертацію Кріля Ігоря Зеновійовича
«Економічні детермінанти цифрової трансформації логістичних процесів у
структурі міжнародного ринку»
подану на здобуття ступеня доктора філософії
у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
за спеціальністю 051 «Економіка»

Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами. Актуальність теми дослідження обумовлена поглибленням процесів цифровізації світової економіки та трансформацією механізмів функціонування міжнародного ринку. У сучасних умовах цифрові технології стають ключовим фактором підвищення ефективності логістичних процесів, забезпечуючи оптимізацію ланцюгів постачання, зниження трансакційних витрат, прискорення обміну інформацією та підвищення рівня координації між учасниками міжнародної торгівлі. Цифрова трансформація логістики виступає не лише інструментом удосконалення операційної діяльності підприємств, а й важливою передумовою формування їхніх конкурентних переваг на глобальному ринку.

Особливої значущості набуває дослідження економічних детермінант цифрової трансформації логістичних процесів, оскільки ефективність впровадження цифрових рішень значною мірою залежить від рівня економічного розвитку, інвестиційного забезпечення, інноваційного потенціалу, розвитку цифрової інфраструктури та інтенсивності міжнародних економічних зв'язків. Водночас зростання обсягів міжнародної торгівлі, ускладнення глобальних ланцюгів створення вартості, а також необхідність підвищення стійкості логістичних систем до зовнішніх викликів актуалізують потребу в пошуку нових підходів до управління логістичними процесами на основі цифрових технологій.

Науковий інтерес до зазначеної проблематики зумовлений необхідністю поглиблення теоретичних засад і розроблення практичних рекомендацій щодо визначення та оцінки економічних чинників, які впливають на цифрову трансформацію логістики в міжнародному середовищі. Це сприятиме підвищенню ефективності функціонування суб'єктів міжнародного ринку, зміцненню їхньої конкурентоспроможності та забезпеченню сталого економічного розвитку в умовах цифрової економіки.

Зв'язок роботи з науковими планами, програмами, темами. Представлена дисертаційна робота виконана згідно планів науково-дослідних робіт Західноукраїнського національного університету: «Моделювання та аналіз складних систем та процесів» (державний реєстраційний номер 0120U103793), де автором обґрунтовано концептуальні основи дослідження цифрової трансформації логістичних систем.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Зміст, структура дисертації, обсяг опрацьованої вітчизняної та зарубіжної літератури, використані наукові підходи та інструментарій наукового дослідження Крільом Ігорем Зеновійовичем дозволяють стверджувати, що наукові положення, висновки і рекомендації, винесені на захист, мають достатній ступінь обґрунтування, що підтверджує статус дисертаційної роботи як самостійно виконаного та повноцінного наукового дослідження.

Обґрунтованість отриманих результатів забезпечується комплексним застосуванням загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, зокрема системного підходу, методів наукової абстракції, аналізу та синтезу, порівняльного аналізу, економіко-статистичних методів, методів структурно-функціонального та логіко-узагальнюючого аналізу. Застосований методичний інструментарій є адекватним меті, завданням та предмету дослідження і дозволив всебічно розкрити економічну природу та закономірності цифрової трансформації логістичних процесів у міжнародному економічному середовищі.

Інформаційну основу дисертації становлять офіційні статистичні дані міжнародних організацій, результати аналітичних досліджень провідних консалтингових компаній, звіти міжнародних логістичних операторів, матеріали міжнародних рейтингів цифрового розвитку та наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених. Використання широкої джерельної бази забезпечило належний рівень достовірності отриманих результатів та об'єктивність сформульованих висновків.

Наукові положення дисертації характеризуються внутрішньою логічною узгодженістю, ґрунтуються на результатах ґрунтовного теоретичного аналізу та підтверджуються проведеними аналітичними дослідженнями. Висновки

безпосередньо впливають із результатів дослідження, відповідають поставленій меті та завданням роботи, а сформульовані рекомендації мають практичну спрямованість і можуть бути використані для підвищення ефективності управління логістичними процесами в умовах цифровізації міжнародного ринку.

Таким чином, наукові положення, висновки та рекомендації дисертації є достатньо аргументованими, теоретично виваженими та практично значущими, що свідчить про високий рівень їх обґрунтованості та достовірності.

Зміст дисертаційної роботи, її структура та наявність елементів наукової новизни. Дисертаційна робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 229 сторінки, з яких основний зміст викладено на 190 сторінках. Робота містить 19 рисунків та 64 таблиці, що використовуються для наочного представлення результатів дослідження, узагальнення аналітичних даних та ілюстрації отриманих залежностей. Список використаних джерел включає 259 найменувань, що відображає ступінь опрацювання вітчизняної та зарубіжної наукової літератури з досліджуваної проблематики. Додаткові матеріали подано у двох додатках загальним обсягом 8 сторінок.

Зміст роботи демонструє належний рівень професіоналізму, глибину розуміння проблеми і відповідальність здобувача за зроблені оцінки перед науковою спільнотою. Наукові положення, сформульовані Крільом І.З., відображають його особистий внесок у розвиток економічної науки. Проведений аналіз дисертації і публікацій здобувача дозволяє підтвердити наявність наукової новизни в них.

Особливої уваги і позитивної оцінки заслуговують наукові результати, отримані автором у процесі дослідження, серед яких доцільно відзначити такі:

методичний підхід до оцінювання цифрової зрілості логістичних процесів шляхом поєднання показників рівня автоматизації логістичних операцій, розвитку цифрової інфраструктури, інтеграції інформаційних систем та ефективності управління логістичними потоками, що дозволяє комплексно оцінювати рівень цифрової трансформації логістичних систем (п. 3.1, С. 124-128 дисертації);

методичний підхід до аналізу впливу цифрових технологій на ефективність логістичних процесів, який ґрунтується на оцінюванні взаємозв'язку між рівнем цифровізації, швидкістю логістичних операцій, рівнем логістичних витрат та результативністю функціонування міжнародних ланцюгів постачання (п. 3.2, С. 136-159 дисертації);

методичний підхід до оцінювання економічних передумов цифрової трансформації логістичних процесів шляхом розроблення індексу економічних

детермінант цифрової трансформації, який, на відміну від існуючих підходів, інтегрує макроекономічні, інвестиційно-інноваційні, цифрово-інфраструктурні та інституційно-логістичні фактори в єдиному інтегральному показнику, що забезпечує можливість комплексного оцінювання готовності економічного середовища до цифрової трансформації логістики (п. 3.2, С. 146-153 дисертації);

практичні напрями підвищення ефективності цифрової трансформації логістичних процесів у структурі міжнародного ринку, що передбачають розвиток цифрової логістичної інфраструктури, удосконалення інформаційної взаємодії між учасниками міжнародних логістичних систем та впровадження сучасних технологій управління логістичними потоками (п. 3.3, С. 160-180 дисертації);

систематизація економічних детермінант цифрової трансформації логістичних процесів у структурі міжнародного ринку, серед яких виокремлено макроекономічні, інвестиційні, інфраструктурні, технологічні та інституційні фактори, що формують умови цифровізації міжнародної логістики та впливають на ефективність функціонування логістичних систем (п. 1.2, С. 31-46 дисертації).

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях. Основні результати дисертаційного дослідження опубліковано у 10 наукових працях загальним обсягом 4,9 д.а (особисто автору належить 4,1 д.а.), зокрема 5 статей включених до переліку наукових фахових видань України; 5 праць апробаційного характеру, що представлено у збірниках матеріалів доповідей на конференціях.

Таким чином, повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях дозволяє констатувати високий ступінь відкритості, прозорості і відповідності дослідження Кріля Ігоря Зеновійовича на тему: «Економічні детермінанти цифрової трансформації логістичних процесів у структурі міжнародного ринку» стандартам академічної доброчесності, а також його цілковитій готовності до публічної наукової дискусії та інтеграції у світовий науковий простір.

Важливість одержаних здобувачем результатів для науки і практики. Практична цінність результатів дослідження полягає у формуванні методичних рекомендацій щодо впровадження ефективного комплексу цифрових інструментів для управління логістичними процесами на міжнародному ринку. У роботі визначено особливості впливу економічних чинників на цифрову трансформацію логістики в умовах глобальних змін, а також обґрунтовано необхідність урахування сучасних тенденцій, трансформаційних процесів і новітніх цифрових технологій під час розроблення результативних програм

цифровізації логістичної діяльності.

Результати проведеного дослідження отримали практичне застосування у діяльності підприємств та організацій, що функціонують у сфері логістики та управління ланцюгами постачання. Запропоновані методичні підходи, моделі та інструменти оцінювання цифрової зрілості дозволили удосконалити процеси аналізу рівня цифровізації, а також забезпечили більш обґрунтоване прийняття управлінських рішень щодо впровадження цифрових технологій.

Так результати дослідження знайшли практичне застосування у діяльності Берестинської міської ради Харківської області (довідка б/н), ТОВ «Пріорітет-горіх» (довідка 1-22-2026 від 25.04 2026 року), ТОВ «Технічний центр «Діакон» (довідка 12-2026 від 15.04 2026 року), ТОВ «ІДЕН ТРАНС» (довідка б/н).

Також окремі результати дисертаційного дослідження впровадження в навчальний процес кафедри економічної кібернетики та інформатики Західноукраїнського національного університету (довідка №126-27/1392 від 02.06.2026 року).

Відсутність академічного плагіату, фальсифікації та фабрикації у дисертаційній роботі. За результатами ознайомлення з положеннями дисертаційної роботи, проведеними розрахунками та вихідними даними для них, висновками за результатами використання запропонованих алгоритмів, висновками за результатами аналізу офіційних статистичних даних є підстави стверджувати про відсутність ознак фальсифікації та фабрикації у наукових положеннях, висновках та рекомендаціях дисертації. Автор дисертації надав копію довідки Західноукраїнського національного університету про результати перевірки на академічний плагіат рукопису дисертації, в якій зазначено, що за результатами перевірки дисертаційної роботи на плагіат (програмний засіб перевірки StrikePlagiarism.com) встановлено високу унікальність тексту, а правомірність запозичень визнано обґрунтованим (загальноприйняті терміни та цитування інших авторів з посиланням на них).

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації. Відзначаючи високий науковий рівень написання дисертації Крільом Ігорем Зеновійовичем, слід зазначити, що вона, як і будь-яке дослідження, не позбавлена певних дискусійних положень:

1. У роботі значна увага приділена дослідженню економічних детермінант цифрової трансформації логістичних процесів, однак недостатньо розкрито вплив геополітичних та безпекових чинників на розвиток міжнародних логістичних систем, особливо в умовах сучасних глобальних криз (п. 1.1, С. 23, 29; п. 3.2, С. 149 дисертації).

2. Автором обґрунтовано систему економічних детермінант цифрової трансформації логістики, проте доцільним було б більш детально дослідити

взаємозв'язок між макроекономічними умовами розвитку окремих країн та рівнем цифровізації їх логістичної інфраструктури (п. 2.1, С. 71-72, 77-80 дисертації).

3. Запропонований методичний підхід до оцінювання рівня цифрової трансформації логістичних процесів заслуговує на увагу, однак потребує ширшої апробації на матеріалах підприємств різних галузей та країн для підтвердження його універсальності (п. 3.1, С. 163-166 дисертації).

4. У дисертації розглянуто широкий спектр цифрових технологій, що застосовуються в логістиці, однак недостатньо уваги приділено оцінюванню ризиків кібербезпеки та їхнього впливу на ефективність міжнародних логістичних операцій (п. 3.3, С. 23, 29; п. 3.2, С. 149 дисертації).

5. У SWOT-аналізі міжнародних логістичних ринків автор згадує «лідерство у декарбонізації глобальних ланцюгів постачання» як можливість (п. 1.2, С. 32, рис. 1.2 дисертації). Проте у розробленій системі економічних детермінант (індекс EDI), а також моделі впливу цифрових технологій на ефективність логістичних процесів екологічні фактори та вимоги сталого розвитку практично не враховані як кількісні змінні (п. 2.2, С. 86, табл. 2.11 дисертації).

6. Запропонована інтегрально-структурна модель впливу економічних детермінант на цифрову трансформацію та ефективність логістичних процесів (п. 3.2, С. 150, рис. 3.3; С. 152) побудована як лінійний ланцюг: EDI (детермінанти) → DMLP (зрілість) → LEI (ефективність). Для більш повного відображення динаміки розвитку логістичних систем доцільно було б врахувати механізми зворотного зв'язку, оскільки зростання логістичної ефективності може генерувати додаткові ресурси для подальшої цифрової трансформації та посилення економічних детермінант, формуючи циклічний характер взаємодії.

Однак, ці зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації і вказують на вектори для подальших наукових досліджень Крільом Ігорем Зеговійовичем.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Кріля Ігоря Зеновійовича «Економічні детермінанти цифрової трансформації логістичних процесів у структурі міжнародного ринку» є цілісною, самостійною, достатньо апробованою, завершеною кваліфікаційною науковою роботою, яка виконана на високому науковому рівні і відповідає принципам академічної доброчесності. Обрана тематика є актуальною, структура дисертації відзначається продуманістю, а виклад матеріалу є логічною послідовністю та внутрішньою узгодженістю. Зміст дослідження повністю відповідає заявленій темі та вимогам спеціальності 051 «Економіка».

Дисертаційна робота «Економічні детермінанти цифрової трансформації

логістичних процесів у структурі міжнародного ринку» повністю відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами), постанові Кабінету Міністрів України №44 від 12.01.2022 року «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (зі змінами), а її автор Кріль Ігор Зеновійович заслуговує присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка» (галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»).

Офіційний опонент:

професор кафедри маркетингу і
бізнес-адміністрування

Київського національного університету
імені Тараса Шевченка,

доктор економічних наук, професор

Олена БІЛОВОДСЬКА

ПІДПИС ЗАСВІДАЧУЮ
ВЧЕНОЇ РАДИ
КАРАУЛЬНА

